

ELJUTNI A GYERMEKEK

BARTOS ERIKA

Nincs ma olyan kisgyermekes szülő Magyarországon, aki ne ismerné Bartos Erika nevét, Bogyo és Babóca történetei ugyanis a gyerekek kedvencei közé tartoznak. Most azonban egy másik terület iránt érdeklődök is meg fognak ismerkedni vele: az írózó ugyanis a századfordulós Budapest építészeti csodáival foglalkozik két új kötetében.

szívéhez

A mikor először láttam új könyveit, a Budapest titkai-t és a Budapest rajzban-t, igencsak meglepődtem: nagyon messzire kalandozott a gyermekirodalomtól. Aztán utánaolvastam egy kicsit, és láttam, hogy eredetileg építész-mérnök. Miért vált pályaelhagyóvá?

Inkább sokszorosan visszatérő út az enyém. Gyerekoromban óvónő szerettem volna lenni. Később mégis az építész pályát választottam, mert szeretem a matematikát és a rajzot, a BME Építész-mérnöki Karára épp ezekből kellett felvételizni. Sokat kaptam az építész szakmától, amit a meseírói utamra is magammal vittem. A precizitást, a felelősségtudatot, a munkabírást.

Sokan kérdezik, hogyan fér össze az építész pálya a meseírással. Remekül megfér, kiegészítik egymást. Bogyo és Babóca történeteiben éppúgy jelen van az építészeti végzettségem, mint ahogy a Budapest-kötetekben is visszaköszön a meseírói szemlélet. Gyerekek körében az ember hozzá szokik, hogy minden részletet azonnal észrevegyen, ez most nagy hasznomra volt.

A Budapest-köteteket végiglapozva első pillantásra látszik, hogy rengeteg munka van mögöttük: a történetekben, a régi fotók felkutatásában, és magukban a rajzokban is, melyeket Ön készített. Mekkora munkát jelentett elkészíteni? Miért született két kötet?

Több mint három év munkája volt. Az első év intenzív kutatómunkából állt, alaposan elmélyedtem számos levéltár, múzeum, gyűjtemény anyagában. Kiválasztottam 28 épületet, megírtam az épületek múltját, jelenét és lehetséges jövőjét. Az eredeti mű (Budapest titkai) fotókkal együtt olyan terjedelmes lett, hogy készítettem egy szűkebb változatot is, melynek tömörebb a szövege, és fotók helyett saját rajzaimmal illusztráltam (Budapest rajzban).

Mindkét kötetében számos oldalt szentel a Nyugati pályaudvar történetének és építészetének. Miért döntött úgy, hogy a pályaudvar bekerül a huszonnegyzet kiválasztott épület közé?

A Nyugati pályaudvar ikonikus jelentőségű, műemléki szempontból kifejezetten értékes, az egyetlen épület, mely az Eiffel Stúdió tervei alapján épült Magyarországon. Statikus mérnökként diplomáztam, a mives vaszerkezet számomra a lenyűgöző szépségén túl értani szempontból is érdekes: a főhomlokzat összefüggő üvegfelülete egységes keretszerkezetet alkot. A vonatok világa pedig alapvetően közel áll hozzám, mesekönyveimben is gyakran szerepelnek mozdonyok.

De térjünk át egy kicsit a mesékre is. Aki felüti egy mesekönyvét, az azonnal szembesül azzal, hogy a rajzok legalább annyira szerethetőek és szépek, mint a történetek. Először a kép formálódik meg a fejében, és ahhoz alakul a történet, vagy pont fordítva?

Először megszületik a fejemben a történet. Utána megírom a szöveget és készítek egy képes forgatókönyvet, majd egyenként megrajzolom az összes oldalt. Szabadkézzel rajzolok, csak a feldolgozást végzem számítógéppel. Amikor készen van a kép és a szöveg is, akkor összeillesztem a kettőt, és sokáig csiszolom: javítok a szövegen, módosítok a rajzokon.

Miért pont Bogyo és Babóca lettek a főhősök? Mit tudnak ők, amivel segíthetik túljutni a gyermekeket azokon a nehéz helyzeteken, amikkel találkozhatnak?

Ez a része a legszebb. Mármost éppen az, hogy erre a kérdésre nincs válasz. A mesekönyv-írás bizonyos szellete nyilvánvalóan tanulható, de az a rezonancia, ami megpengeti a kisgyerek szívét, az megfajthatatlan.

2010-ben bemutatták a Bogyó és Babóca filmváltozatát is, melyet azóta szlovén, szerb, román és cseh nyelvre is lefordítottak. A könyvek is komoly külföldi utat jártak be, megjelentek pl. törökül, lettül, kínaiul, a sorozat több nemzetközi díjat is nyert. Gondolta volna, hogy ilyen óriási potenciál van a történetekben?

Nem kerestem ezeket a lehetőségeket, hanem ők találtak meg engem. A rajzfilm is így kezdődött, 2009-ben keresett fel M. Tóth Géza a megfilmesítés ötletével, akkoriban a könyv már 12 kötetnél tartott. Örültem, hiszen Géza nagyszerű szakember, hamarosan elkészült a rajzfilm első, második, majd harmadik szériája. Ez hatalmas dolog, sosem álmodtam ilyesmire. A könyv gyakran a filmtől független utat jár be, Törökországban például hatalmas rajongótábora van a sorozatnak, pedig ott nem mutatták be a rajzfilmet.

Egyfajta úttörő-útkereső szerep jutott nekem ezen a pályán. A kétezres évek elején téli álmát aludta a magyar gyerekirodalom és a hozzá kapcsolódó szakmák. A Bogyó és Babóca rajzfilm volt az első animációs mesesorozat, mely elkészült a rendszerváltás utáni időszakban. Szintén a Bogyó és Babóca sorozat volt az, ami több mint egy évtizedes szünet után újjáélesztette a magyar diafilmgyártást.

Az eddigi eredmények közül mire a legbüszkébb?

Arra, hogy érző szívekre találjak a meséim, sikerült a mai zaklatott világban egy békés szigetet nyújtanom az arra vágyóknak. Ez a béke számomra is elsődleges, a privát életemet nem befolyásolja a siker. Ma is ugyanott és ugyanúgy élek, ahogyan 15 évvel ezelőtt, a napjaim a hetedik, nyolcadik kerület sűrűjében telnek. BKV-n közlekedem, magam takarítok és főzök, nincs ügyintézőm vagy csapatom. Ma is egyetlen dolog fontos, hogy a meséim örömet hozzanak a legkisebbek életébe: Bogyó és Babóca olyan kapaszkodót adjon, amelyet nekem adott egykor Moha és Páfrány.

Kell a visszajelzés?

Sokat adok az előttünk járó generáció véleményére, olyan alkotók ítéletére, akik már bizonyítottak. Kincset jelentenek nekem Csukás István, Halász Judit elismerő szavai, vagy Kányádi Sándor, korunk egyik legnagyobb költőjének pozitív kritikájára a verseimről.

Ma is egyetlen dolog fontos, hogy a meséim örömet hozzanak a legkisebbek életébe: Bogyó és Babóca olyan kapaszkodót adjon, amelyet nekem adott egykor Moha és Páfrány.

Számos betegséggel küzdő gyermeknek rajzolt és írt mesekönyvet. Például a daganatos és leukémiás gyerekek számára íródott Bátorságpróbát, a fogyatékkal élő gyerekeknek szóló Órangyalt, vagy a Csillagbuszt, mely az autizmusról szól. Nagyon speciális hangot kell megütni ezekben a történetekben?

Ez lelkileg és rajzilag is nehéz út. Nemsokára megjelenik a hatodik segítő jellegű karitatív könyvem, a szervátültetésről szóló Új élet, új mosoly című kiadvány. Ezekért a könyvekért sosem fogadok el honoráriumot, itt egyetlen cél létezik, érzelmi biztonságot nyújtani az érintetteknek. Ezt a feladatot egyfajta fordításként élem meg, hasonló, mint amikor egy idegen szöveget lefordít a tolmács. Nekem egy bonyolult orvosi helyzetet kell „lefordítanom” a legkisebbek nyelvére. Nagy kihívás, de újra és újra szívesen vállalom.

Szakemberek, a betegségekben érintett személyek segítségét igénybe veszi a történetek megformálásakor?

Igen, és sokat tanulok tőlük. Empátiát, alázatot, toleranciát, feltétel nélküli segítségnyújtást. Hosszú évek tanulási folyamata volt számomra az is, hogy egyáltalán hogyan kell „jól” segíteni. Hogyan kell háttérben maradni, és a segítségre szorulókat helyezni a középpontba. Tavaly beiratkoztam egy félévre az ELTE Bárczi

Gusztáv Gyógypedagógiai Karára is, hogy ezekhez a segítő könyvekhez jobban felőjjelek. Hálás vagyok az egyetem vezetőségének, amiért lehetővé tették, hogy vendéghallgatóként ezt megvalósíthassam.

Miként hatnak ezek a történetek? Hogyan képesek a súlyosan beteg gyerekeket felkészíteni azokra a helyzetekre, melyekkel szembe kell nézniük?

Az ismeretlentől való félelem nagyban megnehezíti a kezeléseket. Ha a kisgyerek és szülei tudják, hogy mi vár rájuk, milyen lépések vezetnek a gyógyulásig, sokkal jobban fel tudnak készülni lelkileg, ami segíti a rendkívül fájdalmas orvosi beavatkozások sorát.

Ismerősi körben lévő gyerekes szülők egybehangzón állítják, ha előkerül a Bogyó és Babóca, a gyerekeket egyszerűen elbűvöli. Mi a titka a történeteinek? Miért szeretik őket ennyire?

Saját mindennapjaikat látják viszont. Sok nehéz témát, csúfolódást, irigységet, félelmet, alvásproblémát, büntudatot is körbejárók, kapaszkodót igyekszem nyújtani a legkisebbeknek.

A kisgyereket nem lehet félrevezetni, csak ahhoz ragaszkodik, ami belopózik a szívébe, ami megszólítja, ami komolyan veszi őt, mint „olvasót”. A gyerek nem egy kicsi felnőtt, hanem egy sajátos, tiszta, szeretetteljes univerzum. Nincs nagyobb erő annál, amit a kisgyerek feltétel nélküli szeretete kivált a felnőttből, nekem ez a legfőbb mozgatórugó.

Bár nagyon komoly sikereket ért el a könyvsorozat – legutóbb például Aranykönyv-díjat kapott a Bogyó és Ba-

bóca buborékot fúj – sok író eljut arra a pontra, hogy megunjá hőseit. Bogyó és Babóca még mindig izgalmas Bartos Erika számára?

Végtelenül! Nekem ez a sorozat a megnyugvást adja, teljes szívemet öntöm bele minden képkockájába. Megtisztelő volt, amit Tóth Ákos irodalomkutató írt: „A példátlanul sikeres, mára sokkötetesre rugó Bogyó és Babóca sorozat a kifáradás semmiféle jelét nem mutatja.” Az Aranykönyv-díjnak épp ezért örülök. Ritka, hogy egy szerző a 24-dik kötetrel közönségdíjat nyerjen. Ez egy csodaszép visszajelzés a családok felől, nem tudom eléggé megköszönni.

Számtalan területen kipróbálta már magát, és mindenütt sikerek és méltató szavak érkeztek visszajelzésként. Hogyan képzeled el a jövőt? Van olyan terve, melyet még nagyon szeretne megvalósítani?

Sok tervem van, de nem kapkodom. Hiszek a „lassú víz partot mos” állításban, a Budapest-könyv is jó példa erre, sok éven át készítettem. A meseírói utam is ilyen. Ha létezik egyáltalán sikerhez vezető létra, akkor én biztosan minden fokát végigjártam. Könyves végzettség, kapcsolatok vagy tőke nélkül indultam, 15 év alatt lépésről lépésre jártam be az utamat. Még most is az elején járok, és csupán egy érdekes paradoxonként élem meg a sikert. Minél kevésbé keressük, annál inkább ránk talál.

A vonatok világa alapvetően közel áll hozzám, mesekönyveimben is gyakran szerepelnek mozdonyok.

